

De pijpendoorroker

Frans Janssens

Via een kennis werd ik gewezen op een artikel in het boek van Justus van Maurik (1), uitgegeven in 1881, waarin sprake is van het beroep pijpendoorroker, die zijn nering uitoefende in Amsterdam. Hieronder volgt het betreffende citaat:

Wanneer wij van den kant der Utrechtsestraat het Amstelveld opgaan, zien wij reeds van verre een bonte massa, die zich woelig tusschen eenige rijen kraampjes en uitstallingen voortbeweegt, en wordt ons gehoor beleedigd door de schetterende tonen van een valsche trompet, die 't schreeuwen en roepen der venters overstemt.

Vooraan, tegenover het Café Hippodrome, waar sinds des morgen halfelf een piano met kracht door een virtuoos van den eersten rang wordt bewerkt, zit een bejaard man aan een tafeltje, dat ontegenzegglijk aanleg tot vallende ziekte heeft, te rooken.

Die man is pijpendoorroker van beroep. Of hij er een patent voor noodig heeft, is mij niet bekend. Op zijn tafeltje liggen tal van aarden pijpekoppen, sommige geheel wit, andere reeds gedeeltelijk doorgerookt, alle echter zonder onderscheid "zoiver as glas en nuw", zooals de eigenaar beweert.

Als een beeldje uit speksteen zit de doorroker op zijn tabouretje, vóór een toestel, bestaande uit een inmaakflesch gevuld met water en met een kurk gesloten, waardoor een glazen pijp steekt, die tot in 't water reikt. Een tweede pijpje is bestemd voor een gomlasteken stang met mondstuk, terwijl een derde dient om er den door te rooken pijpekop in te bevestigen. Met stoïcijnsche gelatenheid blaast hij, den geheelen dag door, dikke wolken tabaksrook uit, die niemand erger kwaad doen dan de vliegen, die er oogenblikkelijk van sterven.

"Omstaanders en burgers", zegt de man, terwijl hij een vreeselijke rookwolk uitblaast, "hier mot je weze; dut zijne echte onvervalschte deurrookers pff! die je pff! pff! nergens zoo kent koope. Alle diegenige die van deuze pijpekoppe hebbe gekocht, binne overtuigt geworde, dat er geen deurrookers zijn, die pff! Zóó kenne deurgerookt worde as den deuzen, pff! pff! Ze binne allemaal geprobeert, en as je der een treft, pff! die je niet kent, deurrooke, pff! brengt 'm hier, en je krijgt je geld terug. Voor diegenige, die liefhebberij heeft, zeg ik: Ze koste één en twintig en zestien cent, pff!"

"Ik zit hier nou circa dertig jaar op dezelfde plaats," gaat hij voort.... Verschrikt wenden we ons af, want de tranen komen ons in de oogen, als

we 't lot bedenken van dien man. Dertig jaren lang zulk een tabak te rooken, 't is erger dan de pijnen der hell!

Uit: Justus van Maurik Jr., Van Allerlei Slag, Novellen en Schetsen. (1881),
Tj. Van Holkema, Amsterdam. Getekend door Joh. Braakensiek.